

Sheena nechtěla, aby k tomu došlo. Ovšemže ne; znala požadavky programu stejně jako všichni ostatní, stejně jako Dan. Měla své povinnosti vůči NASA. Chápala je. Ale připadalo jí to tak *přirozené*.

Stalo se to po tom zabití.
Noc skončila Nad hladinou vody už zářilo Slunce, odulá koule světla
Olihně se vynořily z porostů a korálových útvarů, kde se krmily.
Skupinky se spojovaly ve shluky a houfy, až vzniklo sto hlavě hejno.

*Dvoř se mi. Dvoř se mi.
Pohled' na moje zbraně!
Jsem silný a mocný.
Držte se dál! Držte se, dál! Ta je moje!...*

By] to prastarý jazyk hlavonožců, jazyk složitých barevných vzorů a textur na kůži, držení těla, slova vyjadřující páření, nebezpečí a potravu; a Sheena plula s hejnem a zpívala radostí.

...Ale ve vodě se objevil stín.

Hlídky okamžitě zaujaly matoucí postoje a signalizovaly k blížícímu se dravci křiklavě lži.

Sheena věděla, že tady nejsou žádní opravdoví dravci. Ten stín mohl být jenom pozorovací stroj NASA.

Tmavá silueta otálela opodál, přesně jak by to udělala skutečná barakuda, než by vtrhla do hejna a pokusila se je rozehnat.

Od hejna se oddělil silný samec. Rozpřáhl osm chapadel, zvedl dvě ramena, pár zelených komorových očí upřel na bara- kudu. Po celém těle mu kůže pulsovala klamavými vzory světla a stínu. *Podívej se na mne. Jsem velký a silný. Mohu tě zabít.* Pomalu a opatrně připlouval k barakudě až na délku pláště.

Ta se na poslední chvíli loudavě obrátila.

Ale už bylo pozdě.

Samcova dlouhá ramena vystřelila kupředu, kyjovité přívěsky s přísavkami udeřily barakudu do boku a přilnuly k němu. Osm silných chapadel ovinul samec kolem těla barakudy. Jeho barvy se změnilly na vzrušený jednotvárný tmavý odstín. A zobák zaryl dravci do kůže, aby se dostal k masu.

A maso tam bylo. Sheeně to připadalo jako kusy ryb, kořist, kterou tam nastražil Dan.

Olihně se sesypaly na poraněnou oběť. Sheena se k nim př- ,pojila Pláštěvou dutinou jí proudila chladná voda a ona vychutnávala živelnou pudovost zabíjení, přestože kořist byla umělá.

...A tehdy se to stalo.

Když Maura Dellová neobratně slézala přechodovou komorou do podmořského komplexu, uhodil ji do nosu pach osvěžo- vače vzduchu.

„Vítejte v Oceanlabu, paní Dellová,“ řekl Dan Ystebo. Yste-

ho, mořský biolog, byl tlustý, dýchavičný, rtuťovitý třicátník se silnými kulatými brýlemi a kšticí neuvěřitelně zrzavých vlasů. Typický potřeštěný vědátor .

Maura si našla sedátko před příštíojovýin panelem. Tvořil ho jenom rám s pláťeným potahem, hojně vyspravovaným lepicí páskou na koberce. Služební modul komplexu byla malá stísněná koule se stěnami obrostlými přístroji. Pravidelně se tu ozývalo liché cinkání sonara připomínající tep srdce.

Ten pocit izolace, až hmatatelná tíha vody nad její hlavou, působil tísnivě.

Naklonila se kupředu a vyhlédla z okének. Pustou šedou vodou pronikalo shora denní světlo. Uviděla hejno olihní mihajících se vodou ve složitých kracích.

„Která je Sheena 5?“

Dan ukázal na fóliovou obrazovku přilepenou na odřenému kusu stěny.

Hladké tělo torpédovitého tvaru mělo sytě oranžovou barvu s černými skvrnkami. Podél těla se elegantně vlnily ploutve podobné křídům.

Vesmírná oliheň, pomyslela si Maura Jediný měkkýš na výplatní listině NASA.

„*Sepioteuthis sepioidea*“ odříkával Dan. „Oliheň karibská. Dlouhá asi jako vaše ruka Olihně, a vlastně všichni hlavonožci, patří do kmene *Mollusca*. Ale u olihní se noha měkkýšů vyvinula v lokomoční trubici, *tady*, vedoucí skrz plášť, a v chapadla a ramena, *tady*. Pláštěvá dutina obsahuje vnitřnosti a žábry. Sheena může využívat vodu protékající pláštěvou dutinou k reaktivnímu pohonu...!“

„Jak víte, že je to ona?“

Dan znovu ukázal. „Vidíte tu vypouklinu mezi očima, kolem jícnu?“

„To je její rozšířený mozek?“

„Olihně nemaj!‘ stejně uspořádanou nervovou soustavu jako my. Sheena má dva nervové pruhy, které probíhají po celé délce jejího těla vedle sebe jako kolejnice a pravidelně se rozšiřují v párové uzliny neboli ganglia Přední dvojice ganglií se zvětšila na shluk laloků. My jsme Sheenu a její ženské předky geneticky upravili tak, abychom...“

„Vytvoří chytrou oliheň,“

„Paní Dellová, olihně jsou chytré i tak Vyvinuly se - už dávno, během jury - v konkurenčním prostředí s rybami. Mají smyslové orgány pro světlo, pach, chuť, hmat, zvuk - včetně infrazvuku - gravitaci, zrychlení, možná i elektrický smysl. Sheena umí vědomě ovládat vzory na své kůži. Dokáže vytvořit psočné pruhy, příčné pruhy, kroužky, prstence, tečky. Dokonce v plynulé animaci.“

„A tyhle vzory jsou signály?“

„Nejenom barevné vzory: i struktura kůže, držení těla Možná to má i elektrické nebo zvukové složky; to nevíme určitě.“

„A k čemu tu úžasnou signalizaci používají?“

„Nevíme jistě. Neloví organizovaně. Žijí jen pár let a páří se jenom jednou nebo dvakrát za život.*4 Dan se poškrábal ve vousech. „Ale dokázali jsme izolovat řadu primárních lingvistických komponent, které se kombinují v primitivní gramatice. *Dokonce i u nevylepsených olihní*. Ale podle všeho jde o uzavřený jazyk.“

Netýká se ničeho jiného než potravy, rozmnožování a nebezpečí. Něco jako včelí tanec.“

„Na rozdíl od lidských jazyků.“

„Ano. Proto jsme u Sheeny vypěstovali předpoklady pro otevřený jazyk. Při tom jsme byli schopni dokázat, že oblasti odpovědné za učení jsou svislý a horní čelní lalok, které leží nad jícnem.“

„Jak jste na to přišli?“

Dan zamrkal.

„Odstraňováním částí mozku olihni.“

Maura-vzdychla. To by si veřejnost udělala hezký obrázek, kdyby se *tohle* dostalo do vysílání.

Prohlíželi si Sheenu. Dvě dopředu směřující oči, modrozelené s oranžovým lemem, se krátce zadívaly do kamery.

Cizí oči. Inteligentní.

Máme právo tohle dělat? Zahrávat si s osudem jiných rozumných tvorů, abychom rozšiřovali své cíle - když ani, jak Ystebo přiznává, nevíme, k čemu olih- ně svůj jazyk používají? O čem si to povídají?

Jaké to je, být Sheenou?

A je Sheena schopna pochopit, že lidé ji mají v plánu nechat řídit raketovou loď k asteroidu?

Přišel si pro ni: ten krvelačný samec, jedno chapadlo roztržené nějakým vyčnívajícím kouskem kovu.

Věděla, že to je špatné. A přesto to bylo neodolatelné.

Ucítila, jak jí tělo zalévá barevný vzor, strakaté skvrny s bílými tečkami. *Dvoř se mi.*

Připlouval blíž. Viděla, že na opačném boku má jednodlitou jasně stříbrnou barvu, zprávu pro ostatní samce: *Nepřibližujte se. Ta je moje!* Jak se otáčel, barvy se mu po těle přelévaly a Sheena viděla, jak drobounké svaly v jeho kůži ovládají pigmentové váčky.

A už k ní natahoval hectocotylus, pozměněné chapadlo nesoucí na konci spermatofory.

Program, Sheena Program Impuls! Mise! NASA! Dan!

Ale pak se naléhavě ozvala její živočišná podstata. Otevřela samci plášť..

Svižně k ní vymrštil hectocotylus a uložil jehlovitý spermatofor mezi kořeny jejích chapadel.

Potom se stáhl. Bylo po všem.

...A přece ještě ne. Mohla si vybrat, jestli se spermatoforu ujme a uloží jej do své semenné schránky.

Věděla, že nesmí.

Písňe olihni pulsovaly životem všude kolem ní, stararé písňe pocházející z dob' před lidmi, před velrybami, dokonce i před rybami.

Čekal ji krátký život: jedno, nejvýš dvě léta, hrstka páření. Ale písňe světla a tance přinášely každé olihni vědomí, že je součástí nepřetržitého celku, který sahá až do oněch pradávnych moří, a že její krátký plný život je stejně bezvýznamný, avšak stejně zásadní jako jediná stříbrná šupina na pokožce ryby.

Sheena byla s lidmi zkonstruovanou myslí prvním hlavonožcem schopným to pochopit. A přesto to každá olihefi věděla na nějaké úrovni, která přesahovala vědomí.

Jenže Sheena už součástí toho nepřetržitého celku nebyla.

Už když samec odplouval, drtil ji smutek, osamělost, izolovanost. Lítost.

Semkla chapadla kolem spermatoforu a vtáhla jej do sebe. ***

„Budu za vás muset bojovat na pondělním shromáždění," řekla Maura Danovi. „Budu muset dát v sázku svou reputaci, abych tenhle projekt zachránila. Víte určitě, naprosto určitě, že to vyjde?"

„Naprosto," prohlásil Dan s tak přesvědčivým klidem, až si přála mu uvěřit. „Podívejte, olihně jsou přízpůsobené prostředí beztlíže - na rozdíl od nás. A Sheena je od přírody zvyklá lovit ve třech rozměrech; bude schopná *navigovat*. Pokud byste měla vyvinout tvora vybaveného pro vesmírné cesty, byl by to hlavo- nožec. A je levnější než jakýkoliv robotický ekvivalent..."

„Ale nemáme žádný plán, jak ji dopravit zpátky," řekla Maura ztěžka.

Pokrčil rameny. „I kdybychom na to měli prostředky, ona žije příliš krátce. Víme, jak se vypořádat s etickými riziky."

„Plané řeči."

Dan se zatvářil rozpačitě. Ale řekl: „Doufáme, že veřejnost přijme přilet asteroidu na oběžnou dráhu Země jako její pomník. Bude to férová cena a paní senátorko, Sheena byla k tomuto cíli směřována od okamžiku, kdy se vylíhla Pro tohle žije. Pro program."

Maura zasmušile pozorovala oliheň Sheenu, jak se trhaně pohybuje mezi svými druhy.

Musíme to udělat, pomyslela si. Musím v pondělí prosadit financování.

Jestli Sheena bude úspěšná, dopraví asi za pět let na oběžnou dráhu kolem Země jeden blízký asteroid, bohatý na organické a jiné nestálé látky. Dost na to, aby bylo konečně možné začít s expanzí mimo planetu. Snad i dost na to, aby to zachránilo lidstvo.

A jestli jsou pesimističtější zprávy ministerstva vnitra o stavu světa pravdivé, možná je to ta poslední šance, kterou kdokoliv z nás má.

Jenže Sheena se toho nedožije.

Hejno olihni se semklo těsněji k sobě a odplulo z dohledu. ***

Sheena se vznášela v srdci lodě, kde byla voda, která protékala jejím pláštěm, přes její žábry, nejteplejší a nejokysličenější. Před ní se tyčilo hlavní soustrojí, soustava zařízení, která na lodi udržovala život, jako černá hromada, na jejímž povrchu mrkaly kontrolky.

Bez hejna, páření, učení a nekonečných tanců za denního světla neměla stání.

Neklidně vyplula od shluku strojů. Jak stoupala, voda proudící jejím pláštěm chladla a obsah kyslíku klesal. Vnímala tichoucké zvuky živých tvorů: hladký šustot ryb, šeptavé bubláni drobných korýšů, kterými se živily, a syčení rozsivek a řas, na kterých se pásli korýši. V Sheenině kosmické lodi proudila hmota a energie ve velkém koloběhu udržovaném slunečním světlem a regulovaném hlavním soustrojím jako bijícím srdcem.

Doplula ke stěně lodě. Ta byla průhledná. Když na ni zatlačila, kladla odpor. Na stěně rostly stélkaté řasy a jejich dlouhá vlákna se kolébala a vlnila v proudech.

Za membránou svítlo zastřené mléčné Slunce - a poblíž něho menší srpek. Věděla, že to je Země, všechny její oceány smršklé na malou kapku. Loď letěla kolem Slunce za Zemí jako rybka plující za svým hejnem.

Počkala, až jí líné velrybí převalování lodě odnese ze slunečního svítu, a zadívala se do tmy, kde viděla hvězdy.

Byla vycvičena k tomu, aby rozpoznala mnoho hvězd. Využívala těchto znalostí k určování polohy ve vesmíru, a tu mnohem přesněji, než by to dokázal i Dan ze vzdálené Země.

Ale pro Sheenu nebyly hvězdy pouhé navigační majáky. Sheeniny oči obsahovaly stokrát víc světločivných buněk než lidské, a proto viděla stokrát víc hvězd.

Sheena viděla vesmír *přeplněný* hvězdami, kypící životem. Galaxie byla útes z hvězd, který jí kynul, aby se rozeplula po jeho délce.

Ale odsud to mohla vidět jenom Sheena. Pocit ztráty nesnesitelně vzrostl.

A tak se Sheena koupala ve světle hvězd, chovala v sobě nevylihnutá mláďata a netrpělivě vypouštěla oblaky inkoustu v hrubém tvaru samce s ostražitými bezmyslenkovitými očima.

Maura Dellová se v tom angažovala, protože se ze Země - v roce 2030, kdy zdrojů planety ubývalo - stala krvavá aréna.

Vezměte si například vodu.

Lidstvo mělo *větší* spotřebu sladké vody, než jaký byl celoplanetární úhrn srážek. Neuvěřitelné. A tak po celé Asii i jinde zuřily války o vodu a během konfliktu mezi Indií a Pákistánem byla odpálena přinejmenším jedna jaderná puma.

Hlavním mezinárodním problémem Ameriky byla lokální mnohostranná válka v Antarktidě, na posledním kontinentu, který byl „otevřen" nenasytyné žravosti národů hladovějících po surovinách - konflikt, který neustále hrozil rozšířením do dalších oblastí.

A tak dále.

Podle Mauřina názoru vycházely všechny podstatné problémy lidstva z uzavřenosti světa, z nedostatku nových obzorů.

Maura Dellová vyrostla ve víře v důležitost nových obzorů. Nové obzory si vynucují demokracii a vynalézavost. V uzavřeném světě je věda seškrcena patentovým právem a jinými ochrannými opatřeními a technická inovace se omezuje řadou dekadentní zábavní systémy a válečnou mašinérií. Vzniká tak samozřejmě bludný kruh: z pastí uzavřenosti může lidstvo osvobodit jedině chytrost, jenže právě ta nemá žádnou příležitost k růstu.

Obzvlášť Amerika byla na cestě do pekla samospádem. Ekonomicky již dávno zastíněna Čínou, nyní ohrožována i vojensky, Amerika ustoupila, začala se vyhýbat rizikům. Bohatí se krčili uvnitř velkých opevněných enkláv; chudí se stáhli do fantaskních světů virtuální reality; američtí vojáci létali nad antarktickými bojišti v pancéřovaných vrtulnicích, zatímco Číňané se ve velkém množství hemžili na ledem pokryté zemi, kterou obsadili.

A jako pozůstatek z dob, kdy Amerika dominovala světu, zůstávaly Spojené státy tím nejnenáviděnějším státem na Zemi.

Ironií bylo, že na obloze jste mohli spatřit všechny možné zdroje, jaké si jen můžete přát: asteroidy, měsíce Jupiteru a Saturnu, Slunce poskytující energii zdarma. Tohle lidé věděli už celá desetiletí. Jenže ani po sedmdesáti letech cestování do

vesmíru nikdo nepřišel na dostatečně levný a spolehlivý způsob, jak se dostat na oběžnou dráhu kolem Země, aby se kosmická těžba vyplatila.

Ale teď jeden pošuk ze zastrčeného kumbálu NASA, Dan Ystebo z JPL, vymyslel způsob, jak dlouholetou překážku překonat - kosmická oliheň, která dokáže jednu z těch létajících hor vychýlit na příhodnou dráhu.

Maura se nezabývala jeho motivy; zajímalo ji jenom to, jak by mohla jeho návrhu využít k dosažení vlastních cílů.

A proto když ji Dan pozval na schůzku do JPL, okamžitě přijala.

Maura se znechuceně rozhlédla po Danově kóji v JPL, po kelímcích od kávy a pytlíků z rychlého občerstvení povalujících se mezi technickými manuály a srolovanými fóliovými obrazovkami. Dan se zatvářil trochu rozpačitě a nesměle a založil ruce na prsou.

Na jedné z obrazovek, zavěšené na přepážce, bylo vidět modrozelenou kosmickou loď s vlnivým pláštěm, jak se blíží k asteroidu. Měl nepravidelný tvar, byl téměř černý a neměnné sluneční světlo zdůrazňovalo krátery a trhliny na jeho povrchu.

„Povězte mi, Dane, co z toho za své peníze budu mít.“

Mávl buclatou rukou. „Blízkozemní asteroid 2018JW, pojmenovaný Reinmuth. Shluk kamení a ledu velký asi půl míle. Typ C.“ Dan byl vzrušený, mluvil úsečně, hlas se mu třásl a mezi obočím se potil, jak se snažil vyjádřit se srozumitelně. „Mauro, je to přesně to, v co jsme doufali. Miliardy tun vody, silikátů, kovů a složité organiky aminokyseliny, dusíkaté sloučeniny. Ani Mars není tak bohatý, přepočteno na poměr hmotností...“⁴¹

Dan Ystebo by se hodil do jiné doby, řekla si v duchu Maura. Určitě by se tady cítil lépe v šedesátých a sedmdesátých letech dvacátého století, kdy byla věda králem a plánovaly se velké a nehorázně nákladné výpravy kosmických sond: *Viking*, *Voyager*, *Galileo*. Ale to už dnes nebylo možné.

JPL, původně založenou jako laboratoř pro vojenský výzkum, převzala opět armáda v roce 2016.

Dědictví po NASA se nedalo z JPL vymýtít ihned, alespoň dokud ještě staré *Voyager* osaměle pípaly na okraji sluneční soustavy a posílaly domů data o heliopauze a podobných neužitečných tajemstvích.

A Dan Ystebo se svou mengelovskými zkonstruovanou kosmickou olihni využil situace ve vojenském zařízení, jak nejlépe mohl. Maura si uvědomila, že kdyby mu to vyneslo účast na nějakém programu, nejspíš by geneticky upravil a zavřel do krabice i ji.

Nahlas pronesla: „Než se mě na to někdo zeptá, řekněte mi znovu, proč potřebujeme tuhle věc dostat na oběžnou dráhu kolem Země.“

„Dráha Reinmuthu je blízka dráze Země. Jenže to znamená, že se pro přelet s nízkou energetickou náročností nepřiblíží příliš často; je to jako dvoje hodiny, které nejdou úplně stejně rychle. Blízkozemních objektů nemůžeme dosáhnout tak snadno, jak si fanoušci vesmíru rádi myslí. Museli bychom čekat celý čtyřicet let, než bychom mohli zopakovat dráhu, po které ietí Sheena“⁴¹

„Nebo přivezt Sheenu domů.“

„...Ano. Ale na tom beztak nesejde!“

Na tom nesejde. On to nechápe, pomyslela si. Z celého programu bylo nejtěžší přesvědčit sněmovnu a veřejnost právě o tomhle. Kdybychom ji poslali na smrt, aniž by to mělo nějaký význam, jsme všichni vyřízeni.

...A pak přišla chvíle přistání.

Jiskřivá světluška se sunula přes zčernalý povrch. Jemné dosednutí se obešlo bez efektů, jen číslice se nezvučné změnilly ze záporných na kladné.

Vytryskla malá sprška šedého prachu.

A potom to uviděla zelený úlomek Země vsazený do povrchu asteroidu.

Pod průhlednou podlahou spatřila Sheena zrnitý šedočerný povrch. Dan jí řekl, že to je hmota starší než oceány na Zemi. A zakřivenými stěnami loď viděla rozeklaný obzor tohoto světa vzdálený sotva několik desítek yardů.

Její svět. Zapulsovala hrdostí a chromatofory se jí tetelily.

A konečně věděla, že přišel její čas.

Sheena nakladla vajíčka

Byla uložena v rosolovitých váčcích, stovky v každém válečkovém pouzdru. Na lodi samozřejmě nebylo místo uzpůsobené k rozmnožování. Proto zavěsila vaječné váčky na shluk strojů v srdci svého miniaturního oceánu, jenž se nyní ukotvoval na povrchu Reinmuthu.

Přípluly ryby a ohledávaly vajíčka. Pozorovala je, dokud se neujistila, že rosol pokrývající vajíčka ryby odpuzuje, což bylo jeho účelem.

To všechno se odehrávalo mimo zorné pole Danových kamer. Neřekla mu, co udělala

Nemohla opustit svůj vodní habitat, ale přesto byla schopna průzkumu.

Od habitatu se oddělily světlušky robotů a opatrně si hledaly cestu po povrchu steroidu. Každý robot byl vybaven miniaturními přístroji, dokonalými jako koráři a všechny byly mimo její chápání.

Ale světlušky byly pod její kontrolou. Používala waldo, rukavicovitá zařízení, do kterého mohla zasunout dlouhá ramena a řídit jeho prostřednictvím jemné pohyby každé světlušky.

...Brzy se začala klubat mláďata: jedno po druhém se vyvlékala z rozpouštějících se vaječných obalů a mrskala se pryč, ostražitá, aktivní, zvědavá. Jemnými výtrysky vody je Sheena navedla do mořské trávy.

Mezitím měla něco na práci.

Sheena shromáždila světlušky na jednom pólu Reinmuthu. Tam je trpělivě, kousek po kousku, nechala smontovat malou chemickou továrnu, trubky, nádrže, čerpadla a jedinou nálevkovitou trysku namířenou k obloze. Energií dodávaly drahocenné solární panely rozmístěné na prašném povrchu.

Továrna se dala do práce. Vrtné soupravy se zaryly do povrchového regolitu a do hornin a ledu, které se nacházely pod ním. Chemické separační procesy odfiltrovaly metanový led a uložily jej do zásobníků, zatímco vodní led vstupoval do jiných procesů, které jej roztavily a vodu přivedly k elektrickým článkům, aby se rozložila na jednotlivé složky, vodík a kyslík.

Celý ten proces byl podle Sheeny obdivuhodný. Vztít horninu a led a přeměnit je na jiné látky! Ale Dan jí prozradil, že to je stará a hrubá technologie, kterou NASA i jiní lidé i za jeho dlouhého života používali už mnohokrát.

Těžba asteroidu je snadná. Stačí se k němu dostat a pustit se do toho.

Mezitím mláďata rostla doslova před očima a polovinu přijaté potravy přeměňovala na tělesnou hmotnost. Pozorovala jak samečci zápasí: *Jsem velký a silný. Podívej se na moje zbraně. Podívej se na mne!*

Většina z nich byla hloupá. Čtyři mláďata byla inteligentní. Sheena už stála a snadno se unavila. Přesto ta chytrá mláďata naučila lovit. Učila je o útesu, o mnoha tvorech, kteří tam žili a umírali. A naučila je jazyk, abstraktní znaky, které jí ukázal Dan. Brzy se jejich pláště vlnily otázkami. *Kdo? Proč? Kde? Co? Jak?* Na vše odpověď neznala. Ale ukázala jim stroje, které je udržovaly. při životě, a učila je o hvězdách a slunci, o povaze světa a vesmíru a o lidech.

Stavba na pólu byla konečně připravena na zkoušku. Pod Sheeniným dohledem se jednoduché ventily s cvaknutím otevřely. Plynný metan a kyslík se smísily a zažehly v pevné spalovací komoře. Prostřednictvím robotických očí Sheena viděla, jak z trysky vylétají spaliny, ledové krystalky, na které dopadalo sluneční světlo, a jak se ztrácejí v dálce po dokonale přímých drahách. Byla to ohnivá fontána, docela hezká.

A Sheena ucítila lehký tah raketového motoru, mohutné vlnění, které zvolna prostupovalo vodou v obývací části lodě.

Metanový raketový motor, upevněný v ose rotace asteroidu, postupně odsune Reinmuth z původní dráhy směrem k setkání se Zemí.

Dan jí sdělil, že v NASA hodně oslavovali. Neřekl to přímo, ale Sheena pochopila, že hlavně proto, že úkol stihla dokončit před svou smrtí.

Teď už ji nepotřebují. Přinejmenším oni.

Mladí velmi rychle pochopili, že Sheena a všichni její potomci záhy vyčerpají zdroje svého obyvatelného prostoru. Už nyní se vyskytovala řada problémů s příliš omezeným koloběhem ve zdejších životním prostředí: nepředvídatelné výkyvy v populaci fytoplanktonu.

Mladí byli *velmi* chytří. Zanedlouho přemýšleli způsobem, který by Sheenu ani nenapadl.

Například tvrdili, že by tuhle skořápku možná neměli jenom opravovat, ale i *rozšířit*. Možná, říkali' mladí, by dokonce měli vyrobit *nové* kopule a naplnit je vodou.

Sheeně, vycvičené jenom k tomu, aby dokončila hlavní cíl mise, to připadalo jako dost zvláštní nápad.

Ale nebylo dost ryb a nebylo dost koryšů. Voda byla zatuchlá a přeplněná.

To bylo očividně nepřijatelné.

Proto chytří mladí lovili jednoho po druhém své hloupé sourozence a pojídali jejich nehybná těla, až zůstali jenom ti čtyři a Sheena.

Když se strhla bouře, Dan Ystebo byl ve svém boxu v přírodovědném oddělení JPL zabrán do videokonference o výsledcích z Reinmuthu.

Maura Dellová se nad něj postavila a její výraz dštil oheň a síru.

Dotkl se fóliové obrazovky, aby vypnul spojení. „Paní senátorko...“

„Ystebo, vy blbče. Jak dlouho to víte?“

Vzdychl. „Dlouho ne. Pár týdnů.“

„Věděl jste, že je těhotná, už před startem?“

„Ne, přísahám. Kdybych to byl věděl, program bych zrušil.“

„Vy to nechápete, Ystebo? Dostali jsme se do situace, kdy by se veřejnost s krvácejícím srdcem smířila se Sheeninou smrtí. Ale tímhle se všechno mění...“

Je po všem, pomyslel si, když poslouchal její výlev zlosti a nespokojenosti.

Viditelně se snažila uklidnit. „Jde o to, Dane, že si nemůžeme dovolit, aby se ten asteroid ukázal na oběžné dráze plný mrtvých těl inteligentních olihní. Lidé by si mysleli, že je to oblundné.“ Zamrkala.

„A já vlastně také.“

Zavřel oči. „Předpokládám, že nemá smysl poukazovat na to, jak hloupé je nechat toho teď. *Pemze* jsme už utratili. Máme zařízení na Reinmuthu. Funguje; nám stačí jenom čekat na přílet. Dosáhli jsme vytouženého cíle, získali jsme impuls k rozvoji “ -

„Na tom nezáleží,“ řekla mírně. Lítostivě. „Lidé neuvažují... racionálně, Dane.“

„A budoucnost, větší cíl...“

„Pořád balancujeme mezi příležitostí a katastrofou. Musíme začít znovu. Najít nějaký jiný způsob.“

„Tohle byla jediná šance. Právě teď jsme prohráli.“

„Modlím se, aby tomu tak nebylo,“ řekla ztěžka. „Podívejte - udělejte to decentně. Počkejte, až Sheena s vědomím splněného úkolu zemře, a vypněte rakety.“

„A mláďata?“

„Ta bychom beztak nemohli zachránit, ne?“ prohlásila chladně.

„Jenom doufám, že nám to prominou.“

„Pochybuji,“ namítl Dan.

Voda, která jí sotva znatelně protékala pláštěm, byla kalná a páchla íozkladem. Sheena se volně vznášela, bolavá chapadla ochablá, a snila o samci s ostražitýma bezmyslenkovitýma očima.

Ale mladí ji nenechali na pokoji.

Nebezpečí nablízku. Ty zemřeš my zemřeme. Měnili barvy v rychlých jemných signálech hlídek hejna, varujících před přibližujícími se dravci.

Tady samozřejmě nehrozilo žádné nebezpečí, kromě smrti samotné. Pokoušela se jim to vysvětlit. Ano, všichni zemřou - ale pro velkou věc, aby Země, NASA, oceán mohli žít dál. Je to veliký sen, který stojí za oběť jejich životů.

Ne?

Jenže oni nic o Danovi, NASA nebo Zemi nevěděli.

Ne. Ty zemřeš my zemřeme.

Byli po ní. Ale v některých ohledech byli spíš po otci. Impulzivní. Živočišní.

Dan Ystebo vyklidil stůl, připraven odejít pracovat pro genotechnickou společnost obnovy biosystémů v rovníkové Africe. Jediná věc, která ho ještě držela v JPL, bylo čekání na Sheeninu smrt a podle biologických údajů v telemetrii to nemělo trvat dlouho.

Potom se radioteleskopy Vesmírné sítě od asteroidu odvrátí a to, co tam bude následovat, se odehraje ve tmě a chladu beze svědků. A vzal to d'as.

...Na fóliové obrazovce se objevil nový záběr. Oliheň, která mu signalizuje znaky: *Podívej se na mne. Dane. Podívej se na mne. Dane. Dane. Dane.*

Nedokázal tomu uvěřit. „Sheeno?“

Musel čekat dlouhé sekundy, než to jediné slovo přeložené do barevných vzorců překonalo vesmírnou vzdálenost.

Sheena 6.

„...Aha.“ Jedna z mladých.

Umírání. Voda Voda umírání. Ryby. Olihně. Nebezpečí blízko. Proč.
Mluví o biosféře lodě, uvědomil si. Chce, abych jí vysvětlil, jak opravit biosféru. „To nejde.“

Ne. Ty ohromné černé oči. Ne. Ne. Ne. Po těle olihně přebíhala smršť vzorů, na kůži se jí střídaly podélné a příčné pruhy, hlavu měla pokleslou, chapadla vztyčená. *Jsem velká a silná. Jsem papouščí ryba, mořská tráva, kámen, korál, písek. Nejsem žádná olihen, žádná oliheň, žádná olihen.*

Nenačil Sheenu 5 žádný znak pro „lháře“, ale tahle oliheň, jež ho přes propast milionů mil bombardovala lžemi, dělala, co uměla. Jenže on jí říkal pravdu.

Nebo ne? Jak se sakra dá prodloužit plánovaná životnost soustavy pro podporu životních funkcí s uzavřeným koloběhem v té Vodní kouli, aby udržela při životě větší počet olihní po mnohem delší dobu, nebo dokonce natrvalo?

...Ale vždyť koloběh nemusí zůstat uzavřený, napadlo ho. Habitat *Impulsu* sedí na asteroidu plném surovin. To byl přece hlavní účel celého programu.

Postaven před problém začal jeho mozek pracovat na plné obrátky.

Bude to ale fuška A kvůli čemu? Plat z NASA mu skončí každým dnem, a vojáci, kteří převzali zpátky JPL a nechtěli odsud řídit nic jiného než lety vojenských družic na nízké oběžné dráze kolem Země, ho odsud vykopnou ještě dřív.

Po pravdě řečeno se na přestěhování do Afriky těšil. Bude žít v pohodlí pod brazzavillskou kopulí, daleko od možných dějišť pravděpodobného globálního konfliktu, a tamní práce bude vesměs ve prospěch dobra, pokud šlo o něj. Žádné etické nejasnosti, jako ty spojené s *Impulsem*.

Proč tedy váháš, Ystebo? Přichází snad konečně ke slovu tvoje svědomí?

„Pomohu vám,“ řekl. „Ostatně co mi mohou udělat? Vyhodit mě?“

To se nepřeložilo.

Oliheň se odvrátila od kamery.

Dan začal žhavit telefony.

Sheena 6 byla z mladých nejchytřejší.

Nebyla to žádná výsada. O to víc měla práce.

Naučila se používat rakavicový manipulátor, který ovládal roboty lezoucí po povrchu asteroidu. Těžební zařízení bylo upraveno pro vyhledávání základních živin pro fytoplankton, dusičnanů a fosfátů.

I v samotném habitatu byla spousta práce. Dan jí ukázal, jak udržovat vodu čistou přečerpáváním přes filtry z aktivního uhlí. Jenom bylo třeba nahradit aktivní uhlí materiálem z asteroidu přepáleným ve sluneční peci. A tak dále.

Časem se prostředí habitatu stabilizovalo. Dokud budou fungovat stroje, náklad života v něm přežije.

Jenže životní prostor byl příliš malý. Byl navržen tak, aby udržel při životě jednu oliheň.

Proto roboti světlušky rozebraly raketovou jednotku na pólu a začaly montovat nové motory, připravovat nový oběh materiálů, vyrábět plastové fólie z materiálu asteroidu.

Zanedlouho stály čtyři obytné habitaty propojené tunely, každý pro jednoho ze Sheenových mladých, těch chytrých, kteří přežili. Korýši a rozsivky se vesele množili. Větší objem vyža

doval větší příkon, a proto Sheena rozšířila plochu fotovoltaických panelů.

Nová oddělení připomínala sama živé tvory, rozrůstala se a množila.

Ale už přicházela další generace hlavonožců: ve všech habitatech byly na hornině asteroidu přilepeny váčky s vajíčky.

Nezastaví se to, uvědomila si Sheena 6, přijdou další generace mladých a další habitaty, až bude asteroid plný, úplně využitý. Co potom? Obrátí se nakonec jeden proti druhému?

Jenže Sheena 6 už stárla Tyhle otázky mohou počkat na další generaci.

Uprostřed této aktivity Sheena 5 zeslábla. Její potomci se shromáždili kolem ní.

Podívejte se na mne, řekla Dvořte se mi. Milujte mě.

Poslední zmatená slova rozeznatelná v nejasných znacích na skvrnitěm plášti a v neobratné snaze zesláblých svalů o držení těla

Sheena 6 se držela blízko matky. Co viděly ty hasnoucí oči? Je skutečně pravda, že se Sheena 5 vylíhla v oceánu bez hranic, v oceánu, kde lovily, bojovaly, množily se a umíraly stovky - tisíce, miliony olihní?

Sheena 5 se bezcílně vznášela a nízká gravitace Reinmuthu ji začala naposledy stahovat ke dnu.

Sheenini potomci se na ni vrhli a zaryli zobáky do chladnoucího zatuchlého masa

Dan Ystebo se s Maou Dellovou setkal ještě jednou, o pět let později.

Narazil na ni jednoho parného srpnového dne u vchodu do houstonského ekodómu. Danův projekt v Africe se zhroutil, když ekoteroristé podnikli pumový útok na brazzavillskou kopuli - zahynuli dva Američané - a on se vrátil do Houstonu, do svého rodiště.

Pozval ji k sobě domů na jižní okraj centra. Byl to moderní dům, opacněovaná krabice s úplným uzavřeným systémem podpory životních funkcí.

Nabídl jí pivo.

Když sundala respirační masku, čekal ho šok; byla přepadlá a obličej měla podřobaný jako povrch Měsíce.

Zeptal se: „Nějaká ekozbraň? Další mor upravený Číňany, aby působil jen na bělochy...?“

„Ne.“ Přiměla se k ohyzdnému úsměvu. „Náhodou to nebyla válka. Jenom havárie v uzavřeném ekosystému, prionový mor.“ Napila se piva a vytáhla několik fotografií. „Tohle už jste viděl?“

Zadíval se na ně. Matná zelená koule. Referenční údaje na zadní straně prozrazovaly, že to jsou snímky z Hubble II. „Nevěděl jsem, že Hubble II je ještě v provozu.“

„Nevyužívá se pro vědecké účely. Používáme ho ke sledování čínské základny na Měsíci. Ale nějaký fluta na ministerstvu vnitra si usmyslel, že bychom měli sledovat - tohle.“

Podala mu svazek papírů. Ukázalo se, že to jsou výsledky spektrografie a jiných metod dálkového pozorování. Pokud měl věřit tomu, co měl před sebou, šlo o kouli z vody vznášející se ve vesmíru, uvnitř níž probíhaly fotosyntetické reakce na bázi chlorofylu.

„Panebože,“ vyhrkl. „Ony přežily. Jak to, sakra?“

„Ukázal jste jim, jak na to,“ řekla ztěžka

„Ale nečekal jsem tohle. Vypadá to, že transformovaly celý asteroid.“

„To není všechno. Máme důkazy, že odcestovaly i na některé jiné vesmírné skály: Nejspíš s pomocí metanových raket.“

„Na nás už asi zapoměly.“

„Pochybují. Podívejte se na tohle.“

Byla to dopplerovská analýza Reinmuthu, původního asteroidu. Pohyboval se. Dan se omámeně snažil interpretovat čísla „Nebeskou mechaniku z hlavy nezvládnou. Kam ta věc míří?“

„Hádejte.“

Nastalo ticho.

Potom se zeptal: „Proč jste tady?“

„Pošleme jim zprávu. V angličtině, čínštině a znakové řeči, kterou jste vymyslel pro Sheenu. Chceme vaše svolení, abychom mohli připojit vaše jméno.“

„Budu moci schválit obsah?“

„Ne.“

„Co jim chcete říci?“

„Požádáme o prominutí. Za to, jak jsme se chovali k Sheeně.“

„Myslíte, že to k něčemu bude?“

„Ne,“ připustila. „Jsou to predátoři stejně jako my. Jenom chytřejší.“

Co bychom v jejich situaci udělali my?“

„Ale zkusit to musíme.“

Začala sbírat materiály. „Ano,“ řekla. „Zkusit to musíme.“ ***

Jak se vodní svět blížil a vyplouval z temnoty, Sheena 46 se potulovala jádrem transformovaného Reinmuthu.

Na všech hierarchických úrovních se neúnavně formovala, mísila, spojovala a dělila hejna myslí, chvění skupinového vědomí, které pulsovalo milionovou komunitou hlavonožců tak, jak se sluneční světlo třpytí na hladině vody. Avšak velká hejna už zanechala snových písní o Zemi, o hluboké minulosti, a místo toho zpívala o rozlehlé a hluboké budoucnosti, která ležela před nimi.

Sheena 46 byla praktická.

Práce bylo hodně, požadavky na expanzi neměly konce: vyslat další kolonizační zásobníky k ledovým koulím u vnějších planet, další studium větších ledových světů, které obíhaly dál od ústředního zdroje tepla

Přesto byla zvědavá. Je možné, že tohle je legendární Země? Domov Dána, domov NASA?

Pokud ano, pak Sheeně připadalo, že být člověkem musí být strašně omezující, být polapen v tenké slupce vzduchu obalujícího Zemi.

Ale na tom, odkud olihně pocházejí, sotva záleží. Důležité je, kam směřují.

Reinmuth přešel na oběžnou dráhu kolem vodního světa

Velké hierarchie myslí se zhroutily, jak se hlavonožci oddali radostnému povyku oslav, hovorů, lásky, války a lovu: *Dvoř se mi. Dvoř se mi. Podívej se na moje zbraně! Jsem silný a mocný. Držte se dál! Držte se dál! Ta je moje!...*

Všechno šlo k čertu překvapivě a děsivě rychle. Lidé umírali po celé planetě ve válkách a bitvách o suroviny, které už nikdo nedokázal spočítat - a to dokonce ještě před prvními významnějšími jadernými přestřelkami.

Dan se ale aspoň dožil toho, jak blízkozemní objekt Reinmuth vstoupil na oběžnou dráhu kolem Země.

Vypadalo to, jako by se splnil cíl jeho starého projektu *Impuls*. Ale on věděl, že ten obří artefakt tam nahoře, ten prů

svitný, chvějivě zelený měsíc s ním nemá nic společného.

Zpočátku se na oranžovém, smogem zkaleném nebi choval mírumilovně. Dokonce byl krásný. Po jeho povrchu přebíhaly znaky olihní, viditelné ze země, z nichž některé matně poznal i Dan.

Chápal, co dělají. Volaly své vzdálené příbuzné, kteří snad ještě obývají oceány pod nimi.

Dan věděl, že se odpovědi nedočkájí. V pozemských oceánech už žádné olihně téměř jistě nezůstaly: buď byly vyhubeny pro potravu, nebo vymřely hladem a otravami při různých vlnách vymírání planktonu a přemnožení sinic.

Staré státy, které tvořily USA, nakrátko odložily své ekonomické, etnické, náboženské a nacionalistické šarvátky a pokusily se na tuto hrozbu z vesmíru odpovědět. Snažily se s ní ještě jednou promluvit. A potom otevřely jedno ze starých sil a odpálily proti ní střelu s jadernou hlavicí.

Jenže ta jen prolétla vodní koulí a nezanechala po sobě ani škrábanec.

Beztak na tom nesešlo. Měl své zdroje, které mu prozradily, že známky přítomnosti olihní byly pozorovány po celém pásu asteroidů, na ledových měsících Europě, Ganymedu a Tritonu a dokonce i mezi kometami Oortova oblaku na periferii soustavy.

Šířily se exponenciálně a explozivně.

Je to ironie osudu, pomyslel si. Poslali jsme nahoru oliheň, aby nám puskytla impuls k expanzi do vesmíru. Teď to vypadá, jako by to dělaly pro sebe.

Jenže ony byly na vesmír odjakživa lépe adaptovány než my. Jako by se tak vyvinuly. Jako by čekaly, až přijdeme my a vysa dime je do vesmíru, aby dostaly šanci.

Jako by to byl jediný důvod naší existence.

Dan přemýšlel, jestli si pamatují jeho jméno.

První průsvitné lodě začaly sestupovat, aby se vrátily do pustých oceánů Země.

Přeložil Jiří Engle

Ilustroval Karel Zeman

STEPHEN BAXTER

Brit, nar. 1957. Fantastiku publikuje od roku 1987 a velmi rychle se vypracoval do pozice patrně nejvýznamnějšího ostrovního autora fantastiky. Z mnoha podob jeho rozmanité románové tvorby u nás známe bohužel víceméně pouze dvě, Tu první tvoří rané, ale přesto skvělé space opery z volně propojeného cyklu *Xeelee: Raft* (Vor, 1991, česky Laser-books 2000), *Timelike Infinity* (Časupodobné nekonečno, 1992, česky Laser-books 2002), *Flux* (Proud, 1993, česky Laser-books 2001) a *Ring* (Prstenec, 1995, česky Laser-books 2005). Tou [druhou máme na mysli romány napsané ve spolupráci s nedávno zesnulým Arthurem C. Clarkem: *The Light of Other Days* (Svit vzdálených dní, 2000, česky Baronet 2001) a trilogii *Time's Eye* (Oko času, 2003, česky Baronet 2005), *Sunstorm* (Sluneční bouře, 2003, česky Baronet 2005) a *Firstborn* (Prvorození, 2007, česky 2008). O dost lépe jsme na tom s jeho povídkovou tvorbou, za což z velké části zodpovídá právě náš časopis.